

حراج جهان

داستان پول، قدرت و شرکت‌هایی که
بر مناسبات کشورها و سرنوشت
ملت‌ها اثر می‌گذارند

خاویر بلاس و جک فارچی

مترجمان:

فاطمه ذکاوتی قراگزلو

شهرزاد ذکاوتی قراگزلو

سرشناسه	بلاس، خاویر (Journalist) Blas, Javier
عنوان و نام پدیدآور	حراج جهان: دانستان بول، قدرت و شرکت‌هایی که بر مناسبات کشورها و سرنوشت ملت‌ها اثر می‌گذارند - خاویر بلاس، جک فارچی: مترجمان فاطمه ذکاوتی فراگزلو، شهرزاد ذکاوتی فراگزلو، ویراستار سیدمحمد بصام
مشخصات نشر	تهران: انتشارات گوتنبرگ، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	[۴۱۸] ص: مصور، جدول؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	978-622-5773-25-7
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: The world for sale : money, power, and the traders who barter the earth's resources, 2022.
عنوان دیگر	دانستان بول، قدرت و شرکت‌هایی که بر مناسبات کشورها و سرنوشت ملت‌ها اثر می‌گذارند.
موضوع	بورس کالا - Commodity exchanges - معاملات آبی کالا - Commodity futures بازرگانی بین‌المللی - International trade - سرمایه‌داری - Capitalism جهانی‌شدن - Globalization - مشاوران تجاری کالا - Commodity trading advisers
شناسه افزوده	فارچی، جک
شناسه افزوده	Farchy, Jack
شناسه افزوده	ذکاوتی فراگزلو، فاطمه، ۱۳۲۸ - مترجم
شناسه افزوده	ذکاوتی فراگزلو، شهرزاد، ۱۳۵۳ - مترجم
رده‌بندی کنگره	HG ۶۰۲۴۵
رده‌بندی دی‌ری	۳۳۲.۶۳۲۸
شماره کتابشناسی ملی	۹۹۰۱۴۸۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیبا

www.ketab.ir

استاذات کوپسیرک

حراج جهان

دانستان بول، قدرت و شرکت‌هایی که بر مناسبات کشورها و سرنوشت ملت‌ها اثر می‌گذارند

نویسنده: خاویر بلاس و جک فارچی

مترجمان: فاطمه ذکاوتی فراگزلو، شهرزاد ذکاوتی فراگزلو

ویراستار: سید مجد بصام

آماده‌سازی و صفحه‌آرایی: لیلا زارعی

طراح جلد: حمید اقدسی یزدلی

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: دوم ۱۴۰۴

قیمت: ۵۲۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۷۳-۲۵-۷

حق چاپ برای ناشر محفوظ می‌باشد و هرگونه استفاده به هر شکل بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۱۲، انتشارات گوتنبرگ

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۳۹۹۸ | gutenbergs.publication

مشهد، خیابان احمد آباد، مقابل محتشمی، انتشارات جاودان خرد | تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۳۴۵۲۷

فهرست مطالب

۹.....	درباره نویسندگان.....
۱۱.....	مقدمه مترجمان.....
۱۵.....	مقدمه. آخرین ماجراجویان.....
۳۹.....	گفتار ۱. پیشگامان.....
۶۵.....	گفتار ۲. پدرخوانده نفت.....
۹۹.....	گفتار ۳. آخرین بانک شهر.....
۱۳۱.....	گفتار ۴. بشکه های کاغذی.....
۱۵۳.....	گفتار ۵. زوال مارک.....
۱۷۳.....	گفتار ۶. حراج بزرگ قبل از تعطیلی.....
۱۹۵.....	گفتار ۷. کمونیسم زیر نفوذ سرمایه داری.....
۲۲۵.....	گفتار ۸. مه بانگ.....
۲۵۳.....	گفتار ۹. دلارهای نفتی و دزدسالاری.....
۲۷۹.....	گفتار ۱۰. مقصد آفریقا.....
۳۰۵.....	گفتار ۱۱. گرسنگی و سود.....
۳۲۷.....	گفتار ۱۲. بنگاه میلیاردسازی.....

گفتار ۱۳. معامله‌گران قدرت..... ۳۵۵

نتیجه‌گیری. تلی از استخوان..... ۳۸۳

سیاس‌گزاری..... ۴۱۳

پیوست شماره ۱..... ۴۱۸

پیوست شماره ۲..... ۴۱۹

مقدمه مترجمان

کلمه تجارت و تاجر برای ما ساکنان مشرق زمین با «جاده ابریشم» درآمیخته است. از زمانی که تاجران در این مسیر ابریشم، ادویه و دستبافته‌ها را از شرق و غرب جهان با هم تهاتر می‌کردند تا به امروز، که دریاهای آزاد جولانگاه رفت‌وآمد کشتی‌های تجاری غول‌پیکر و نفتکش‌ها شده، تجارت دستخوش دگرگونی‌های فراوانی بوده است. همچنین نظریه‌پردازان اقتصاد سیاسی مفاهیم جدیدتری را به جهان ارائه کرده‌اند که انقلابی در تجارت جهانی ایجاد نموده است. تجارت نیز، به‌نوبه خود، اقتصاد جهانی را تغییر داده است. جنگ جهانی اول و در پی آن رکود بزرگ سال ۱۹۲۹ میلادی تأثیر ویرانگری بر اقتصاد و تجارت گذاشت، اما پس از جنگ جهانی دوم، شاهد افزایش قابل توجه رشد اقتصادی و تجارت بوده‌ایم. غلات، فلزات، و نفت سه کالای راهبردی به‌شمار می‌روند که نقش مهمی در اقتصاد و تجارت جهانی دارند.

توسعه گسترده تجارت غلات زمانی رخ داد که اروپاییان توانستند در میلیون‌ها کیلومتر مربع زمین جدید در قاره آمریکا، کشورهای روسیه و استرالیا کشت و زرع کنند، توسعه‌ای که از قرن پانزدهم میلادی شروع شد و تا قرن بیستم ادامه یافت. مسائل مهمی همچون نگرانی‌های امنیت غذایی، افزایش استفاده از سوخت‌های زیستی، تأثیر قیمت غلات بر جنبش‌های اجتماعی، به‌ویژه در کشورهای فقیر خاورمیانه و شمال آفریقا، و همچنین تغییر اقلیم و خشک‌سالی و ... بر تجارت غلات اثرگذارند.

فلزات نیز بخش مهمی از اقتصاد و تمدن انسانی را تشکیل می‌دهند و دوره‌های تاریخ بشر با استفاده از آن‌ها شناسایی می‌شود. از آنجا که رفتار قیمتی

فلزات با غلات به دلیل دوام و قابلیت نگهداری آن‌ها متفاوت است، درک چگونگی قیمت‌گذاری و مدل‌های معاملاتی و تجارت فلزات در اقتصاد جهانی از مسائل مهم به‌شمار می‌روند.

تاریخ قرن بیستم و بیست‌ویکم با نفت درهم آمیخته است. از حضور پررنگ «هفت خواهران» و تعیین قیمت نفت از سوی آنان — برخلاف این‌که اقتصاد جهانی بر مبنای تجارت آزاد بنا نهاده شده بود — تا برآمدن موج ملی‌گرایی و استعمارزدایی و ناسیونالیسم عربی و تشکیل اوپک و ظهور دولت‌های نفتی، همه و همه، اقتصاد و سیاست و تجارت را تحت تأثیر خود قرار داده‌اند. سرانجام از قدرت شرکت‌های بزرگ نفتی و کنترل آن‌ها بر قیمت‌گذاری نفت کاسته شد و شرکت‌های کوچک‌تر و معامله‌گران از دل این تحولات برخاستند.

اما معامله‌گران چگونه برآمدند؟ سازوکار معاملات آنان با کشورهای دارای منابع طبیعی چیست؟ عامل آن‌ها با رژیم‌های دیکتاتوری حاکم بر این کشورها چگونه بوده است؟ جنگ سرد چه اثری بر روابط شرکت‌های تجاری با اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای بلوک کمونیست گذاشته است؟ آن‌ها چگونه به کشورهای تحت تحریم‌های بین‌المللی کمک کرده‌اند تا تحریم‌ها را دور بزنند؟ معامله‌گران چه نقشی در هدایت دلارهای نفتی مازاد به سوی بازارهای مالی آمریکا و اروپا داشته‌اند؟ تاجران چگونه در جهانی‌سازی سرمایه‌داری نقش آفرینی کرده‌اند؟ تاجران چگونه در تاریک‌ترین گوشه‌های سیستم مالی بین‌المللی کار کرده‌اند؟ معامله‌گران چگونه به ظهور الیگارشی‌های روسیه کمک کرده‌اند؟ چگونه سود معاملات فلزات روسیه از بازار املاک لندن سر درآورده است؟ چگونه شرکت‌های تجاری به یاری دولت‌ها در کشورهای پساکمونیستی شتافته‌اند؟ آیا شرکت‌های تجاری در ماجراجویی‌های کشورهای صاحب دلارهای نفتی نقش داشته‌اند؟ ظهور چین چه اثری بر تجارت جهانی داشته است؟ آیا معامله‌گران در بهار عربی نیز نقش آفرین بوده‌اند؟

این‌ها و ده‌ها پرسش دیگر ذهن هر انسان اندیشمند و کنجکاوی را به خود مشغول می‌دارد و برای یافتن پاسخ باید چندین کتاب را مطالعه کند. کتاب حراج جهان به قلم خاویر بلاس و جک فارچی، که داستان پول و قدرت و شرکت‌هایی

است که منابع زمین را معامله می‌کنند، مرجع مناسب و یکپارچه‌ای است که می‌تواند به این دغدغه‌های فکری پاسخ دهد، آن‌هم پاسخی به زبان ساده، شسته‌ورفته و در عین حال، قانع‌کننده که راهگشای بحث‌های جدی و علمی در این زمینه باشد. این کتاب روشنگر نه تنها داستان ظهور معامله‌گران کالا را در نیمه دوم قرن بیستم بیان می‌کند، بلکه چشم‌اندازی را از چگونگی عملکرد دنیای مدرن ارائه می‌دهد، جهانی که در آن بازار حرف اول را می‌زند و قدرت غول‌های مالی جهانی بیشتر از برخی سیاست‌مداران منتخب است و گاه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در تعیین آنان نقش داشته‌اند. معامله‌گران چرخ‌دنده‌های ضروری در اقتصاد مدرن هستند و تأثیرشان به حوزه اقتصاد محدود نمی‌شود؛ کنترل شرکت‌های تجاری بر جریان منابع راهبردی جهان باعث شده است تا آنان بازیگران قدرتمند سیاسی هم باشند.

نویسندگان این کتاب روزنامه‌نگاران تایمز و بلومبرگ هستند که طی دو دهه گذشته، اخبار منابع طبیعی را گزارش کرده‌اند و به سبب حرفه‌شان، مطالب کتاب براساس داده‌های خبری مستندسازی شده است و سبک ژورنالیستی گیرایی دارد. در ترجمه این کتاب نیز تلاش شده است تا همان سبک و سیاق حفظ شود. کتاب شامل پانزده گفتار است که هریک با داستانی جذاب و خواندنی از این معامله‌گران در گوشه‌ای از جهان آغاز می‌شود.

با توجه به حجم زیاد پی‌نوشت‌ها، به‌منظور کاستن از حجم کتاب و صرفه‌جویی در مصرف کاغذ، تمامی آن‌ها در قالب QR کد، که در انتهای کتاب آورده شده، قابل دسترسی است.

در پایان از زحمات مدیر انتشارات گوتنبرگ و ویراستار محترم سیاست‌گزایم که برای عرضه بهتر کتاب، از هیچ کوششی فروگذار نکردند. همچنین بی‌صبرانه در انتظار نظرات انتقادی و اصلاحی صاحب‌نظران آگاه هستیم.

فاطمه و شهرزاد ذکاوتی قراغزلو

تیر ۱۴۰۳